

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКІВ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто методи аналізу фінансових результатів діяльності банків України, наведено їх порівняльну характеристику та проаналізовано можливості їх застосування вітчизняними банками.

Аннотация. Рассмотрены методы анализа финансовых результатов деятельности банков Украины, также дана сравнительная характеристика и проанализированы возможности их применения отечественными банками.

Annotation. The methods for analysing the financial performance of banks in Ukraine have been studied. The possibilities of their usage by domestic banks have been characterized and analysed.

Ключові слова: фінансові результати, прибутки, доходи, витрати.

Банки є головною ланкою фінансової системи на сучасному етапі розвитку. Вони надають різні послуги для фізичних або приватних осіб, юридичних осіб, а також для банків у сфері кредитування, розрахунково-касового обслуговування, міжнародного фінансування і т. п.

Тому з кожним роком зростає роль і значення аналізу банківської діяльності як для самого банку, так і для його ділових партнерів, клієнтів, акціонерів банку і держави загалом. Регулярне проведення банком аналізу своєї діяльності дозволяє йому ефективно управляти активними і пасивними операціями для максимізації прибутку і забезпечення стабільного фінансового стану.

Основи планування фінансових результатів широко представлені в іноземній та вітчизняній економічній літературі. Значний вплив на становлення і розвиток теоретико-методологічних основ аналізу діяльності кредитних організацій зробили дослідження таких українських та російських вчених у галузі бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту господарюючих суб'єктів: Баканова М. І., Любунь О. С., Поліщук Н. В., Івахненка В. М., Ендовицького Д. А., Мірошника М. В., Никіфорова Н. А., Литвин М. І., Парасій-Вергуненка І. М., В. Пастухова, Подільського В. І., Примостки Л. О., Савіцкої Г. В., Сайфуліна Р. С., Тація Г. М., Чумаченка М. Г., Шеремета А. Д. [1 – 4]. Однак методам аналізу фінансових результатів діяльності банку приділено недостатньо уваги.

Мета статті – дослідити методичні підходи до аналізу фінансових результатів у системі управління прибутком банку.

Аналіз – метод наукового дослідження явищ і процесів, в основі якого лежить вивчення складових частин, елементів досліджуваної системи [1]. Аналіз ефективності функціонування банківської системи проводиться за допомогою методів аналізу банківської діяльності комерційного банку з використанням статистичних, економіко-математичних, облікових та інших способів обробки інформації.

Фінансові результати діяльності банку висловлюють ефективність функціонування банку. Різні сторони виробничої та фінансової діяльності банку одержують закінчену грошову оцінку в системі показників фінансових результатів [2].

Узагальнено ці показники представлені у звіті про фінансові результати (про прибутки і збитки). Під системою показників розуміється взаємопов'язана та взаємообумовлена їх безліч [3].

Основне призначення системи показників фінансових результатів комерційних банків полягає у всебічному, комплексному відображенні підсумків їх діяльності, адекватно відображають у них економічні процеси. У цьому і полягає роль фінансових результатів.

Аналіз результативності банківської діяльності починається з аналізу доходів і витрат, а закінчується дослідженням прибутку. Аналіз доходів і витрат банку дає можливість вивчення результатів діяльності комерційного банку. Аналіз фінансової діяльності банку проводиться одночасно з аналізом ліквідності балансу банку, і на підставі отриманих результатів робляться висновки щодо надійності банку в цілому [4].

Метою аналізу банківської діяльності з точки зору її фінансових результатів є виявлення резервів зростання прибутковості банку і на цій основі формулюються рекомендації для керівництва банку щодо проведення відповідної політики в сфері пасивних і активних операцій.

Слід розглянути методи аналізу, які найчастіше застосовуються для аналізу фінансових результатів. Їх порівняльна характеристика наведена в таблиці.

**Порівняльна характеристика методів аналізу
фінансових результатів банків**

Метод	Характеристика	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Порівняння	За допомогою цього методу визначаються загальне і специфічне в економічних явищах, вивчаються зміни досліджуваних об'єктів, тенденції і закономірності їх розвитку	Статистично обґрунтований; достатньо простий у застосуванні; дає надійні результати; за допомогою порівняльного підходу вносять коригування на відмінності порівнюваних об'єктів	складність збору інформації; залежність від активності банку; залежність від стабільності банківської системи; проблематичність збору інформації про специфічні умови операції
Приведення показників до порівнянного вигляду	Використовується у разі порівняння фактичних показників із показниками попередніх періодів	Достатньо простий у застосуванні та дає порівняльну характеристику фактичних показників із показниками попередніх періодів	Щоб згрупувати всі видані банком кредити, необхідно привести їх суми до порівнянного вигляду для цього суми кредитів в іноземній валюті трансформуються в гривневий еквівалент множенням на відповідний валютно-обмінний курс, і тільки після цього підсумовуються всі видані банком кредити (гривневі кредити і гривневі еквіваленти кредитів в іноземній валюті)
Використання абсолютних і відносних показників	Є одним із ключових в аналізі банківської стійкості (абсолютні показники характеризують кількісні розміри наданих кредитів, залучених коштів, капіталу банку; відносні відбивають співвідношення певних абсолютних показників)	Оцінюються показники ліквідності, платоспроможності, прибутковості банку	Проблематичність збору інформації
Групувань	Воно дає змогу виявити найбільш характерні властивості й особливості проявів різних суспільних явищ.	Дає змогу через систематизацію даних балансу розібратися в сутності аналізованих явищ і процесів.	Залежно від того, які ознаки були покладені, можна одержати різні, іноді протилежні результати
Балансовий	Головний спосіб для визначення співвідношень, пропорцій двох груп взаємозалежних та урівноважених економічних показників, підсумки яких мають бути тотожними. Цей метод допомагає зрозуміти економічний зміст функціонування банку	Невеликі витрати на збір необхідної інформації; використання сучасного програмного забезпечення дозволяє швидко виконувати необхідну вибірку та автоматично здійснити всі наступні операції; можливість точної діагностики факторів; отримані результати можуть використовуватись для, оцінки альтернативних варіантів розвитку регіону та прийняття обґрунтованих рішень	Точність результатів досліджень залежить від точності всіх інших складових рівняння балансу; незначні помилки або невизначеності кінцевих результатів; проблематичність збору інформації; якщо вплив деяких факторів є незначним вони можуть виявитись неврахованими

Графічний	Графіки є масштабним зображенням показників за допомогою геометричних знаків (ліній, прямокутників, кіл) або умовних художніх фігур і мають велике ілюстративне значення	Простота та наочності інформації	Неточність отриманих результатів
-----------	--	----------------------------------	----------------------------------

Закінчення таблиці

1	2	3	4
Табличного відображення аналітичних даних	Аналітична таблиця становить систему думок, суджень, які виражаються мовою чисел.	Більш зручна форма для сприйняття аналітичної інформації; набагато виразніша і наочніша, ніж словесний текст; показники розташовуються в логічній і послідовній формі, займають менше місця і пізнавальний ефект досягається набагато швидше; дає змогу охопити аналітичні дані в цілому як єдину систему; легше простежуються зв'язки між досліджуваними показниками	Точність результатів досліджень залежить від точності всіх інших складових; незначні помилки або невизначеність

Аналіз фінансових результатів є важливою складовою системи планування, яка допомагає вирішувати значну кількість питань стосовно аналізу всієї діяльності банків. З його допомогою можна пов'язати елементи державного регулювання та нагляду за діяльністю банків з цілями внутрішньобанківського аналізу. Також він дозволяє контролювати дотримання встановлених банками пропорцій і нормативів.

Науковим результатом даного дослідження є порівняльна характеристика методів аналізу фінансових результатів. Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є розробка методології комплексного фінансово-економічного аналізу діяльності банків.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Любунь О. С. Банківський нагляд [текст] : підручник / О. С. Любунь, К. С. Раєвській. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 416 с. 2. Поліщук Н. В. Планування результативності діяльності підприємства / Н. В. Поліщук // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 39–45. 3. Литвин М. И. Прогнозирование прибыли на основе факторной модели / М. И. Литвин // Финансовый менеджмент. – 2011. – № 6. – С. 3–11. 4. Пастухова В. Стратегічне планування на підприємстві / В. Пастухова // Економіка України. – 2009. – № 11. – С. 37–43.